

การคุ้มครองนักโทษหญิงในทัณฑสถานตามกฎหมายและข้อกำหนดกรุงเทพ

Women Protection in the Correction

Institute as per the Law and Bangkok's Rules

ชนิกา ชุมทอง¹, ชนิสรา แต้้มช่วย², ชุตติมา จันทระจิตร³, ปวีริศา ผลกล้า⁴, ภูมิพัฒน์ เกิดบัวเพชร⁵, มณฑกานต์ อ่อนสี⁶, ธีรยุทธ ปักษา⁷

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ถึงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานอันเกี่ยวกับการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ในด้านต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสม และเป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า เรือนจำหรือทัณฑสถานในประเทศไทยนั้นมีการนำข้อกำหนดกรุงเทพ มาใช้บังคับเพียงแค่เรือนจำต้นแบบเท่านั้น ส่วนผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์และผู้ต้องขังหญิงที่ต้องเลี้ยงดูบุตรในเรือนจำก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสม อีกทั้งการเลี้ยงดูบุตรเป็นไปได้ยากลำบาก ซึ่งทำให้กระทบต่อการฟื้นฟูผู้ต้องขังหญิงให้กลับคืนสู่สังคม และการช่วยเหลือผู้ต้องขังหญิงหลังพ้นโทษให้กลับคืนสู่สังคมมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชาย ดังนั้น หากมีการผลักดันให้ข้อกำหนดกรุงเทพ เป็นหมวดหนึ่งในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ไว้เป็นการเฉพาะก็จะส่งผลให้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เป็นที่ยอมรับของสากล และเพื่อพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์ให้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังหญิง

คำสำคัญ ข้อกำหนดกรุงเทพ ผู้ต้องขังหญิง เรือนจำ ทัณฑสถาน

Abstract

This research article compares and analyzes the various behavior against the female inmates in the correction institute concerning their fundamental right as per the Correction Act B.E. 2560. This is to see if the behavior is suitable or not or if the behavior meets the international standard. The result of the research is that in Thailand, the prison or correction

¹ นิสิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

² นิสิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

³ นิสิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁴ นิสิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁵ นิสิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁶ นิสิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

⁷ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

institute only enforces the Bangkok's rules on prototypes. The female inmates who are pregnant or nurture their children do not have a suitable place to live. It is hard for them to nurture their children. This affects the rehabilitation of the female inmates. The effort of helping the female inmates to live in the society after the punishment is lower than the effort made against the male inmates. Therefore, if the Bangkok rules are determined as one of the chapter in the Correction Act B.E. 2560, this will help the Act to be internationally recognized and will cover the fundamental rights of the female inmates.

Key words: Bangkok rules, female inmates, prison, correction institute

บทนำ

เมื่อบุคคลได้มีการกระทำความผิด ซึ่งการกระทำนั้นเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นปัญหาได้ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายภายในสังคม ทำให้กระทบต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนในสังคม จึงนำไปสู่การระงับเหตุโดยนำกระบวนการยุติธรรมมาปรับใช้เพื่อความสงบสุขของสังคม ความยุติธรรมจึงเป็นตัวรองรับเพื่อแก้ไขปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีความยุติธรรมและเป็นกลางที่สุดโดยมีวิธีการลงโทษตามความผิดที่ผู้ผิดได้กระทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อันได้แก่ การปรับ ริบทรัพย์สิน กักขัง จำคุก หรือประหารชีวิต การพิจารณาการลงโทษจะต้องลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำที่ได้ทำลงไปหรือตามความร้ายแรงของการกระทำผิดนั้น

ในกรณีมีการพิจารณาพิพากษาของศาลตัดสินให้ลงโทษจำคุก บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำเพื่อรับการลงโทษและมีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษและให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี ซึ่งการดำรงชีวิตในระหว่างที่รับโทษตามความผิดนั้นโดยปกติมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตในเรือนจำหรือการดำรงชีวิตในสังคมภายนอกก็ตาม กล่าวคือบุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 25 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2560 มาตรา25)

ซึ่งสิทธิของผู้ต้องขังถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหรือข้อกำหนดแมนเดลา ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิงหรือข้อกำหนดกรุงเทพ กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดแต่การลงโทษนั้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง แต่จะต้องไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับสาระสำคัญในการบังคับโทษ เช่น ผู้คุมไม่มีสิทธิทำร้ายร่างกายผู้ต้องขังซึ่งถือเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิผู้ต้องขังถึงแม้ผู้ต้องขังจะเป็นผู้กระทำความผิดที่ร้ายแรงมากก็ตาม เป็นต้น

อีกทั้งมนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิที่ได้จะได้รับความยุติธรรมเท่าเทียมกันทุกคน ไม่ว่าจะ มีเพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ สีผิว หรือฐานะที่แตกต่างกัน ซึ่งความยุติธรรม ตามความหมายของพจนานุกรมแปลไทยเป็น

ไทยราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า “ความเที่ยงธรรม ความชอบธรรม ความชอบด้วยเหตุผล”(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒) โดยความยุติธรรมนี้จะต้องใช้กับบุคคลทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยกว่า ผู้ใดมีสิทธิหรือผู้ใดไม่มีสิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม ความยุติธรรมนี้โดยส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ประกอบกับตัวบทกฎหมาย เมื่อความไม่ยุติธรรมได้เกิดขึ้นอาจมีการเรียกร้องให้ตนเองได้มาซึ่งความยุติธรรม โดยวิธีการฟ้องร้องต่อศาล หรือวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาล เป็นต้น

วิธีการเหล่านี้จะต้องนำตัวบทกฎหมายมาใช้ประกอบในการตัดสินเพื่อหาว่าผู้ใดเป็นผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และได้รับโทษอย่างไรตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่เมื่อพิจารณาถึงตัวบทกฎหมาย กฎหมายก็ได้ถือไว้ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ปัญหานั้นยุติหรือคลี่คลายไปได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากบางกรณีมีความละเอียดอ่อนเกินกว่าที่จะใช้ตัวบทกฎหมายในการตัดสิน โดยบุคคลทุกคนล้วนที่จะได้รับความยุติธรรมโดยไม่จำกัดเฉพาะคนกลุ่มหนึ่งหรือคนบางคนเท่านั้น แม้กระทั่งผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำก็มีสิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม กล่าวคือความยุติธรรมถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์อย่างหนึ่ง โดยผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำแม้กฎหมายจะให้สิทธิในการได้รับความยุติธรรมอยู่แล้ว แต่ยังถือว่าผู้ต้องขังหญิงยังไม่ได้รับความยุติธรรม เพราะผู้ต้องขังหญิงยังต้องได้รับความใส่ใจในอีกหลาย ๆ ด้านซึ่งมีรายละเอียดมากกว่าในผู้ต้องขังชาย เช่น การที่ผู้ต้องขังหญิงมีการเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมนทำให้มีประจำเดือนและสภาวะอารมณ์ไม่คงที่ หรือกรณีที่ผู้ต้องขังหญิงอาจถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจทำให้มีสภาพจิตใจที่ไม่ปกติ มีอาการหวาดระแวงและตื่นกลัวตลอดเวลา กล่าวคือกฎหมายที่เข้ามาคุ้มครองมีเพียงพระราชบัญญัติราชทัณฑ์เท่านั้นซึ่งยังไม่ยุติธรรมเพียงพอต่อการคุ้มครองผู้ต้องขังหญิง

โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีเรือนจำทั้งหมด 143 แห่ง เพื่อคุมขังผู้กระทำความผิดดังกล่าว ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในประเทศไทยขึ้นอยู่กับหลายสาเหตุ อาจเป็นเพราะเรือนจำแต่ละสถานที่ที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยถึงแม้ผู้ต้องขังดังกล่าวจะเป็นผู้กระทำความผิด แต่คนทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันถึงแม้จะกระทำผิดก็ตาม การลงโทษเป็นเพียงการตัดสินโทษบางประการกล่าวคือเป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้ต้องขังเพื่อลงโทษเท่านั้น จะไม่มีการเลือกปฏิบัติ หรือจะมีการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันเพราะเห็นว่าบุคคลนั้นอยู่ในฐานะผู้ต้องขังไม่ได้ โดยผู้ต้องขังจะต้องได้รับการคุ้มครองเหมือนคนปกติทุกประการ ตามที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้ เช่น การให้การศึกษอบรม การบำบัดรักษา การจัดให้ผู้ต้องขังมีสุขอนามัยที่ดี การฝึกการประกอบอาชีพเนื่องจากเมื่อผู้ต้องขังออกมาจากเรือนจำแล้วจะได้มีการประกอบอาชีพโดยสุจริตได้และไม่หันกลับไปกระทำความผิดอีก เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีผู้ต้องขังหญิงซึ่งจะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โดยในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ไม่ได้มีการกำหนดไว้ถึงการคุ้มครองผู้หญิงเป็นพิเศษ กำหนดไว้เพียงการคุ้มครองผู้ต้องขังทั่วไปเท่านั้น ซึ่งผู้ชายกับผู้หญิงมีความแตกต่างกันทางด้านเพศสภาพภายใต้การใช้ชีวิตในเรือนจำ เช่น กรณีที่ผู้ต้องขังหญิงอาจมีการตั้งครรภ์หรือต้องให้นมบุตรที่เพิ่งคลอด ผู้ต้องขังต้องได้รับการพบแพทย์เพื่อตรวจครรภ์เป็นระยะๆ ได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการดูแลบุตร ต้องมีการจัดอาหารที่เพียงพอและเหมาะสมให้และได้รับการดูแลสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ ดูแลให้ผู้ต้องขังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อให้เด็กที่คลอดออกมา มีความสมบูรณ์และมีสุขภาพอนามัยที่ดี และเมื่อจะคลอดเจ้าหน้าที่ก็จะต้องมีการพาผู้ต้องขังไปโรงพยาบาลตามกำหนด หากผู้ต้องขัง

ต้องการจะต้องให้หมบุดรเจ้าหน้าที่จะต้องอนุญาตให้มีการให้หมบุดรและอยู่กับบุดรได้ตามสมควร ส่วนกรณีหญิงไม่ตั้งครรภจะต้องให้ความสำคัญกับการเข้าถึงบริการรักษาพยาบาลของทุก ๆ คนอย่างทั่วถึง เป็นต้น

จึงต้องมีมาตรการในการควบคุมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ตามข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิงหรือข้อกำหนดกรุงเทพเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ โดยมีขึ้นเพื่อปรับใช้กับการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมุ่งจะเติมในส่วนที่ผู้ต้องขังหญิงขาดโอกาสหรือถูกละเลย โดยข้อกำหนดกรุงเทพฯ ไม่ได้มีฐานะเป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับและต้องปฏิบัติตามแต่เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ยอมรับกันในระดับสากล โดยถึงแม้เรือนจำและทัณฑสถานจะมีการยึดหลักข้อกำหนดกรุงเทพ เป็นแม่แบบในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อคุ้มครองผู้ต้องขังหญิง โดยพยายามปฏิบัติตามให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ไม่อาจปฏิบัติได้ อีกทั้งข้อกำหนดกรุงเทพบังคับใช้เพียงเรือนจำต้นแบบ 9 แห่งเท่านั้น ซึ่งถึงแม้จะเป็นเรือนจำต้นแบบแต่ก็ยังมีคุณภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐานระหว่างประเทศในหลาย ๆ ด้านกล่าวคือ ยังมีปัญหาความแออัด ปัญหาด้านสุขอนามัย ปัญหาด้านความเป็นอยู่ของผู้ต้องขัง ปัญหาการขาดแคลนน้ำในเรือนจำหลาย ๆ แห่งขาดผ้าอนามัยและอุปกรณ์อาบน้ำ คุณภาพของอาหาร บริการการดูแลสุขภาพรวมทั้งสุขภาพจิต สภาพการใช้แรงใช้แรงงานผู้ต้องขัง การติดต่อกับบุคคลภายนอก การลงโทษทางวินัยที่ใช้กับผู้ต้องขังมักไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำระหว่างประเทศ หรือการที่คนบางกลุ่มต้องได้รับการดูแลเหมือนคนปกติที่ต้องได้รับการดูแลรักษาให้ดีเพียงพอเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วยหรือความไม่สบายที่อาจเกิดขึ้นได้โดยปกติแต่เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้เข้าไปอยู่ในเรือนจำในสถานภาพที่เป็นผู้ต้องขังจึงอาจได้รับการดูแลที่ไม่มีมาตรการที่ดีเพียงพอเทียบเท่ากับบุคคลอื่นที่อยู่ในสังคมภายนอกปกติที่มีอิสระในสังคม เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าสิทธิเสรีภาพบางอย่างของผู้ต้องขังเหล่านั้นย่อมมีบทบาทในสังคมที่น้อยลง ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจึงควรได้รับประโยชน์และสิทธิเสรีภาพที่เขาควรจะได้รับนั้นเป็นไปได้อย่างจริง จึงจะต้องมีการนำมาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้กับทุกเรือนจำในประเทศไทยอย่างเด็ดขาดเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำระหว่างประเทศ เพื่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มา และความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของนักโทษหญิงในเรือนจำและทัณฑสถานตามหลักสิทธิมนุษยชน
2. เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำในประเทศไทยตามราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules)
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลักดัน และแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองนักโทษหญิงในเรือนจำ

ทบทวนวรรณกรรม

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทยได้มีหลักการนำโทษจำคุกมาเป็นหลักในการกำหนดโทษตามคำพิพากษาของผู้ที่ได้กระทำความผิดทางอาญา ซึ่งการบังคับโทษจำคุกเป็นมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับโทษจำคุกและโทษ หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคล การจำคุกถือเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นว่าโทษจำคุกได้ส่งผลร้ายอย่างมากต่อผู้ที่ถูกคุมขัง เมื่อบุคคลกระทำความผิดและศาลพิพากษาให้จำคุก บุคคลนั้นจะถูกส่งตัวไปยังเรือนจำเพื่อลงโทษจำคุก ซึ่งถึงแม้ผู้ต้องขังจะทำความผิดแต่การลงโทษนั้นจะต้องกระทำโดยคำนึงถึงสิทธิตามธรรมชาติที่ทุกคนมีอยู่และสิทธิที่กฎหมายรับรองโดยต้องตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและต้องปฏิบัติกันโดยเท่าเทียมกัน และให้ตระหนักไว้ว่าทุกคนมีสิทธิในชีวิต เพื่อปกป้องและส่งเสริมคุณค่าของความเป็นมนุษย์

ซึ่งในปัจจุบันมีผู้ต้องขังหญิงเป็นจำนวนมากในเรือนจำ ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกส่งเข้ามาในเรือนจำจะแตกต่างจากนักโทษชายเนื่องจากผู้หญิงเป็นเพศที่ต้องมีการรักษาสุขอนามัยให้ดี เนื่องจากหากไม่รักษาสุขอนามัยให้ดีอาจเสี่ยงกับการติดเชื้อหรือทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ อีกทั้งผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ที่ถูกส่งเข้ามาในเรือนจำนั้นต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ต้องขังทั่วไป เพราะผู้หญิงที่ตั้งครรภ์จะมีสภาพร่างกายและจิตใจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาที่แตกต่างจากผู้ต้องขังทั่วไป จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษและปฏิบัติอย่างเหมาะสมทั้งก่อนคลอดและภายหลังคลอดมิฉะนั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของมารดาและกระทบต่อเด็กในครรภ์

ดังนั้นการลงโทษผู้ต้องขังก็ต้องกระทำโดยเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยรับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าถึงแม้จะเป็นผู้ต้องขังซึ่งได้ก่อให้เกิดความเสียหาย แต่ทุกคนก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน ควรได้รับการปฏิบัติโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกันของมนุษย์ และถึงแม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายต่าง ๆ ออกมาเพื่อคุ้มครองผู้ต้องขังหญิง แต่ในทางปฏิบัติมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ปฏิบัติกับผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียม ซึ่งการคุ้มครองผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยค้นคว้าข้อมูลจากบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศและต่างประเทศ เอกสารที่เกี่ยวข้อง บทความ และสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาเปรียบเทียบและรวบรวม เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและสรุปแนวทางแก้ไข

ผลการวิจัย

1.สภาพแวดล้อมในเรือนจำ

ประเทศไทยมีการพยายามผลักดันให้เรือนจำในเขตภาคใต้ของประเทศไทยนำแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามข้อกำหนดกรุงเทพไปปรับใช้ โดยมุ่งหวังให้เรือนจำในเขตภาคใต้มีแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมาตรฐาน และเข้าใจถึงหลักสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียมมากขึ้น หากเรือนจำปรับปรุงให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ก็จะส่งผลให้ผู้ต้องขังเห็นคุณค่าของตนเอง มีทักษะชีวิต มีสุขภาพจิตที่ดี และกลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ส่งผลดีต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในภาพรวม (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <http://www.tijthailand.org>) โดยจะต้องมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้สะอาด เรียบร้อย เพื่อให้ผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำทุกคนรู้สึกดีในการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรฐานสากล และเรือนจำต่างประเทศ(ไทยรัฐ. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <http://www.thairath.co.th>)

โดยในประเทศไทยนั้น มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติได้กำหนดถึงสภาพแวดล้อมของเรือนจำไว้ เช่น พื้นที่นอน สำหรับผู้ต้องขังที่กำหนดโดยกรมราชทัณฑ์ คือ 2.25 ตารางเมตรต่อผู้ต้องขัง 1 คน ซึ่งเป็นขนาดที่พอจะยอมรับได้ ถ้าการระบายอากาศในห้องนอนอยู่ในเกณฑ์ดี อีกทั้งผู้ต้องขังทุกคนต้องมีที่นอนเป็นสัดส่วนเฉพาะคน มีที่นอนที่สะอาดและจะต้องมีแสงสว่างที่เพียงพอสำหรับการทำงานหรืออ่านหนังสือ และจะต้องมีห้องน้ำ น้ำสำหรับใช้ ของใช้ในห้องน้ำที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ต้องขังดูแลสุขภาพสะอาดของร่างกาย และในเรือนจำจะต้องมีการรักษาความสะอาดอยู่เสมอ

เรือนจำกลางสงขลามีนักโทษประมาณ 3,912 คน ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา มีผู้ต้องขัง 3,421 คน ทัณฑสถานหญิงสงขลา มีผู้ต้องขัง 1,407 คนและต้องนอนกันอย่างแออัดไม่ได้นอนตามพื้นที่ที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ ด้วยพื้นที่เรือนจำที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักโทษที่มีสภาพล้นเรือนจำจึงทำให้มีความแออัด และยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดการแพร่กระจายของโรคติดต่อได้ง่ายด้วย ทางเรือนจำจึงไม่สามารถจัดพื้นที่สำหรับนอนตามมาตรฐานสากลได้ อีกทั้งมีผู้ต้องขังมุสลิมจำนวนมาก การดูแลผู้ต้องขังให้สามารถปฏิบัติศาสนกิจและมีวิถีความเป็นอยู่ตรงตามหลักศาสนา จึงกลายเป็นประเด็นละเอียดอ่อน ทั้งเรื่องอาหารฮาลาล และสถานที่ละหมาด ตลอดจนการประกอบศาสนกิจวันละ 5 เวลา รวมทั้งการใช้งานผู้ต้องขังไปเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลจากอาหาร ซึ่งเป็นอาหารไม่ฮาลาล (สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <https://www.isaranews.org>)

แต่อย่างไรก็ดี ในเรื่องของ การรักษาความสะอาดในเรือนจำ ทางเรือนจำกลางสงขลา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา ทัณฑสถานหญิงสงขลา ได้มีการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่มีบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ

2. สุขอนามัยและสิทธิในการได้รับการบริการทางแพทย์

แม้ว่าการลงโทษผู้ต้องขังจะได้ให้มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพในบางส่วนไป แต่ตามหลักสิทธิมนุษยชนบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการบริการทางแพทย์เมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้น(ปาณิตา กัญสุภี.2557 : ๗) ไม่ว่า

จะเป็นการรักษาจากอาการเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือการเจ็บป่วยที่เกิดจากสภาพจิตใจ หากไม่มีการจัดให้การ รักษาอาจจจะก่อให้เกิดการมีโรคติดต่อและทำให้เกิดการแพร่เชื้อในเรือนจำ เพื่อสุขอนามัยที่ดีภายในเรือนจำ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเกิดขึ้นก็ต้องมีการจัดให้มีสิทธิในการรักษาที่ตรงต่อความต้องการและเพียงพอสำหรับทุก ๆ คน

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติได้บัญญัติสิทธิในทางการแพทย์ เอาไว้ในข้อ 25(1) ว่า แพทย์จะต้องตรวจสอบสุขภาพทางกายและจิตของผู้ต้องขังและควรตรวจผู้ต้องขังที่ป่วยและ ที่ร้องทุกข์ประจำวัน ตลอดถึงควรที่จะได้รับความเอาใจใส่จากแพทย์เป็นพิเศษ (ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ ข้อ25(1))

โดยเรือนจำและทัณฑสถานต้องมีแพทย์ประจำเรือนจำและทัณฑสถานไว้เพื่อตรวจสอบสุขภาพทางกาย และจิตใจของผู้ต้องขัง โดยควรจัดให้มีไว้ประจำเรือนจำและทัณฑสถานและทำการปฏิบัติหน้าที่อย่าง สม่าเสมอ โดยแพทย์ที่จะทำการรักษาจะต้องเป็นแพทย์ผู้ที่เกี่ยวข้องเฉพาะอย่างยิ่งที่จะรักษาทางร่างกายและ จิตใจของผู้หญิง เนื่องจากผู้หญิงอาจจะโดนคุกคามทางด้านร่างกายหรือจิตใจได้

โดยการปฏิบัติทางการแพทย์ในปัจจุบันนั้นยังถือว่าไม่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านตามข้อกำหนดดังกล่าว เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์นั้นขาดแคลน อีกทั้งไม่ได้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญตามความต้องการที่จะ รักษาจึงก่อให้เกิดปัญหาในการรักษาที่ไม่ทันท่วงที และไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องการที่จะรักษา

3.การให้การศึกษาและการฝึกอบรม

ราชทัณฑ์ไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่ลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเท่านั้น ยังจำเป็นที่จะต้องให้การ ศึกษาศึกษาและการฝึกอบรมซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญตามสิทธิของผู้ต้องขังอันควรจะได้รับ เพื่อให้มีจิตสำนึก ที่ดีขึ้น ไม่เป็นภัยต่อสังคม มีวิชาความรู้และวิชาชีพติดตัวเมื่อพ้นโทษ สามารถประกอบอาชีพได้ไม่เป็นภาระ ต่อสังคม (การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับผู้ต้องขัง. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2563, จาก <http://www.femalekorat.com>)

ข้อกำหนดกรุงเทพมีการกำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้ต้องขังหญิงและบุคลากรใน เรื่องความอ่อนไหวระหว่างเพศ ปัญหาความต้องการเฉพาะผู้ต้องขังหญิงอันเกิดจากเพศสภาพ การอบรมขั้น พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาด้านอนามัยของเด็กซึ่งอยู่กับมารดาในทัณฑสถาน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการ ปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น อบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ การ ป้องกันดูแลรักษาโรคเอดส์และการป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เป็นโรคติดต่อเอดส์ รวมทั้งการ อบรมเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการทำร้ายร่างกายตัวเองหรือการฆ่าตัวตายของผู้ต้องขังหญิง(ภาวิณี ชัยพล. 2558 : 91)

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560

กำหนดให้ทัณฑสถานต้องจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาและอบรมเป็น 3สาขาคือ

- 1.พุทธศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ
- 2.จริยศึกษา ได้แก่ การอบรมศีลธรรมจรรยาและหน้าที่พลเมืองที่ดี

3.พลศึกษา ได้แก่ การศึกษาการอนามัยและสุขภาพตลอดจนการออกกำลังกาย และการเล่นออกกำลังกายต่าง ๆ

เป็นการกำหนดในลักษณะกว้าง ๆ ทั้งผู้ต้องขังหญิงและชายแต่ไม่รวมถึงบุคลากรอันเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลผู้ต้องขัง ไม่ได้เป็นการกำหนดให้ครอบคลุมถึงจิตใจของผู้ต้องขังหญิงในกรณีของผู้ต้องขังหญิงที่ได้รับความรุนแรงทางจิตใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพและไม่ได้กำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ต้องขังหญิงที่เหมาะสมสำหรับการนำไปปรับใช้ในชีวิตเห็นได้ว่าการกำหนดในลักษณะนี้นั้นไม่ได้เป็นการก่อให้เกิดประโยชน์อันสมควรแก่ผู้ต้องขังหญิง

4.การเตรียมการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิง

การเตรียมการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงในการกลับเข้าสู่สังคมและภูมิสำเนาถือว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังแบบเข้มข้นให้หนักโทษเด็ดขาดได้กลับสู่สังคมอย่างมีคุณภาพและไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ตลอดจนเป็นการแก้ไขปัญหาคาความแออัดในเรือนจำและทัณฑสถานระบบปิด นำความรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาจิตใจ ทักษะชีวิต การฝึกวิชาชีพที่ได้รับ ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ภายหลังได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

ซึ่งในประเทศไทยได้มีโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงก่อนกลับเข้าสู่สังคม เช่น การส่งเสริมอาชีพ ฝึกอบรม แต่ไม่ได้มีการติดตามและประเมินผลหรือสร้างจิตสำนึกแก่สังคมในการให้ออกสแก่ผู้กระทำความผิด อีกทั้งการเตรียมความพร้อมดังกล่าวไม่มีการจัดตั้งครบทุกเรือนจำ ซึ่งอาจทำให้นักโทษบางเรือนจำซึ่งเมื่อถูกปล่อยตัวอาจจะไม่ให้ความสำคัญในการเตรียมตัวสู่สังคมภายนอกเรือนจำ ซึ่งอาจทำให้ชีวิตในสังคมลำบาก หรืออาจจะกระทำความผิดซ้ำเดิมอีกได้ ซึ่งปัจจุบันในประเทศไทยมีเพียงศูนย์เตรียมการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงที่เรือนจำชั่วคราวแควน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทย ข้อกำหนดกรุงเทพได้มีนโยบายการกำหนดวางแผนการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงและต้องมีการเสนอทางเลือกที่เหมาะสมกับต่อตัวผู้ต้องขังหญิง รวมไปถึงการฟื้นฟูสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจขาดหายไปของตัวผู้ต้องขังหญิง อาทิเช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัวให้กลับคืนมา นำความรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาจิตใจ ทักษะชีวิต การฝึกวิชาชีพที่ได้รับ ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ภายหลังได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ (ทัณฑสถานสงขลาหญิงสงขลาได้เปิดการฝึกอบรมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย.สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2563, จาก <https://news.gimyong.com/>)

ตลอดจนกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป และมีการประสานงานไปยังหน่วยงานชุมชนท้องถิ่นว่าต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือทางด้านจิตใจและไม่เลือกปฏิบัติกับเฉพาะผู้ต้องขังคนใดคนหนึ่ง ดำเนินการฝึกอบรมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อเตรียมความพร้อมผู้ต้องขัง แบบเข้มข้นทั้งด้านร่างกาย การฝึกระเบียบวินัย การพัฒนาด้านจิตใจ ความคิด ทักษะการใช้ชีวิต ด้านอาชีพ ครอบครัวและสังคม และเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชน ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ

แก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยรับย้ายผู้ต้องขังหญิงที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ การพักการลงโทษ

ดังนั้นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เพื่อความเสมอภาคกับผู้ต้องขังหญิงในการใช้ชีวิตในสังคมหลังจากพ้นโทษเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตเทียบเท่ากับบุคคลทั่วไปในสังคม

5. ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ที่ตั้งครรภ์และผู้ต้องขังหญิงที่มีบุตร

การจำคุกนั้นถือเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของมนุษย์แต่เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นย่อมต้องได้รับบทลงโทษตามฐานของความผิดนั้น ๆ ในปัจจุบันมีผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์และผู้ต้องขังหญิงที่มีบุตรในเรือนจำจึงต้องมีที่พักรักษาพิเศษสำหรับการดูแลและหลังการคลอดบุตรแต่เนื่องจากประเทศไทยมีผู้ต้องขังหญิงเป็นจำนวนมาก ทำให้มาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่ได้รับความเท่าเทียมกันในทุกเรือนจำ จึงเห็นได้จากการที่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์มักขาดการได้รับการรักษาพยาบาลทั้งก่อนและหลังคลอด รวมทั้งการดูแลแม่และทารกยังไม่เพียงพอและขาดการให้ความรู้สำหรับหญิงที่มีบุตร โดยเรือนจำนั้นยังไม่มีมาตรการที่จะให้บุตรเข้าเยี่ยมแม่ซึ่งผู้ต้องขังหญิงนั้นเป็นการส่วนตัว ที่ไม่อาจทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นอย่างใกล้ชิดจากแม่ ดังนั้นข้อกำหนดกรุงเทพในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์และผู้ต้องขังหญิงที่มีบุตรจึงควรมีมาตรการให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามหลักมนุษยชนอย่างเหมาะสมและให้โอกาสในการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอสำหรับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ผู้ต้องขังที่ให้นมบุตรโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายไม่ควรถูกลดโอกาสการให้นมบุตร การที่ให้ผู้บุตรอยู่ในเรือนจำร่วมกับมารดาให้คำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับทั้งนี้เด็กจะต้องไม่ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ต้องขัง การให้โอกาสผู้ต้องขังหญิงใช้เวลากับบุตรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติ ข้อ48)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ถึงสิทธิของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 พบว่าบทบัญญัติบางประการยังไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพ หรือหลักมาตรฐานสากล ตลอดจนไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพตามข้อกำหนดกรุงเทพ ได้ในบางบทบัญญัติ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอันกระทบต่อสิทธิที่ผู้ต้องขังหญิงควรที่จะได้รับ สมควรมีการผลักดันให้ข้อกำหนดกรุงเทพ เป็นหมวดหนึ่งในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ไว้เป็นการเฉพาะ ในสิทธิของผู้ต้องขังหญิงดังต่อไปนี้

1.สภาพแวดล้อมในเรือนจำ

สิทธิด้านสภาพแวดล้อมในเรือนจำถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทัณฑสถานจำจะต้องจัดเตรียมให้แก่ผู้ต้องขังหญิงในระหว่างที่ได้รับโทษจำคุก ดังนั้นการที่จัดให้ผู้ต้องขังหญิงได้อยู่ในทัณฑสถานที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด มีพื้นที่พอสมควร ไม่แออัด จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง (ธีรยุทธ ปักษา,วิสิษฐ เขาทอง และธนากร โภมลวานิช.2560:3)

ซึ่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ไม่ได้มีการกำหนดสิทธิให้แก่ผู้ต้องขังหญิง สภาพแวดล้อมในเรือนจำแออัด ไม่ได้มีนโยบายให้ภาคเอกชนเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการเรือนจำ

แต่ตามข้อกำหนดกรุงเทพได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ต้องขังหญิงได้อยู่ในเรือนจำที่ใกล้บ้านโดย คำนึงถึงหน้าที่ในการดูแลที่ผู้ต้องขังหญิงต้องรับผิดชอบและความพึงพอใจของหญิงแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อเป็นการ รักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัว และต้องจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงทางเพศและจำแนก ผู้ต้องขังหญิงโดยคำนึงถึงความเสี่ยงของผู้ต้องขังหญิงที่มีต่อบุคคลอื่น และนอกจากนี้ความแตกต่างทางด้าน ศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งทำให้ความต้องการของผู้ต้องขังหญิงแต่ละคนแตกต่างกัน(ภาวิณี ชัยพล.2558:90)

ดังนั้นควรแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพ โดยบัญญัติ ให้มีการกำหนดให้ผู้ต้องขังหญิงได้มีสิทธิดังกล่าว

2. สุขอนามัยและสิทธิการได้รับการบริการทางการแพทย์

สิทธิด้านสุขอนามัยและสิทธิได้รับการบริการทางการแพทย์ ก็ถือเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญกับ ผู้ต้องขังหญิงเป็นอย่างมากเพราะว่าในทัณฑสถานหรือในเรือนจำนั้น เป็นการอยู่แบบร่วมกันจำนวนมาก ถ้า ได้รับการดูแลด้านสุขอนามัยหรือการบริการทางการแพทย์ที่ไม่มีคุณภาพจะทำให้เกิดโรคติดต่อแก่ผู้ต้องขัง หญิง

ซึ่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้ผู้ต้องขังหญิงได้รับสิทธิทางด้านสุขอนามัย และการบริการทางการแพทย์แต่ยังไม่ครอบคลุมไปจนถึงการให้คำปรึกษาทางด้านสุขภาพจิต และการตรวจ สุขภาพและการป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงโดยเฉพาะตามข้อกำหนดกรุงเทพ(ภาวิณี ชัยพล.2558:91)

ข้อกำหนดกรุงเทพได้มีการกำหนดสิทธิทางด้านสุขอนามัยและการบริการทางการแพทย์ไว้อย่าง ครอบคลุม เช่น ในเรื่องของผ้าเช็ดตัวที่สะอาด และการจัดให้มีน้ำดื่มที่สะอาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ต้องขัง หญิงที่มีครรภ์ ให้นมบุตร หรือมีประจำเดือน ข้อกำหนดกรุงเทพยังมีมาตรฐานเท่ากับการบริการที่จัดขึ้นใน ชุมชนนอกเรือนจำ และยังจัดให้มีบุคลากรทางการแพทย์ให้บริการผู้ต้องขังหญิง (ภาวิณี ชัยพล.2558:90)

ดังนั้นควรแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2650 ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพ อาทิเช่น การตรวจมะเร็งปากมดลูก การทดสอบมะเร็งเต้านม

3. การให้การศึกษาและการฝึกอบรม

การให้การศึกษาและการฝึกอบรมเป็นพื้นฐานสำคัญที่พึงมีให้แก่ผู้ต้องขังและบุคลากรเพื่อให้เกิด ความเข้าใจในการดูแลรักษาและการใช้ชีวิตร่วมกันในทัณฑสถานอย่างมีคุณภาพ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ทัณฑสถานต้องจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาและ อบรมในด้าน พุทธศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษาเป็นการกำหนดในลักษณะกว้างๆทั้งผู้ต้องขังหญิงและชาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพ ไม่ได้กำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ต้องขังหญิงที่ เหมาะสมสำหรับการนำไปปรับใช้ในชีวิต

ในข้อกำหนดกรุงเทพมีการกำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้ต้องขังหญิงและบุคลากร ในเรื่องความอ่อนไหวระหว่างเพศ ปัญหาด้านสุขภาพเฉพาะผู้ต้องขังหญิง การอบรมขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหา ด้านอนามัยของเด็กซึ่งอยู่กับมารดาในทัณฑสถาน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ได้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น อบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ การป้องกันดูแลรักษาโรคเอดส์และการป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เป็นโรคติดเชื้อ รวมทั้งการอบรมเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการทำร้ายร่างกายตัวเองหรือการฆ่าตัวตายของผู้ต้องขังหญิงหญิง (ภาวิณี ชัยพล.2558:91)

ดังนั้นควรแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพ อาทิเช่น การให้ความรู้ความเข้าใจในความต้องการเฉพาะของผู้ต้องขังหญิง การทราบความเสี่ยงในการทำร้ายร่างกายหรือฆ่าตัวตายของผู้ต้องขังให้แก่บุคคลากร

4.การเตรียมการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิง

การเตรียมการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงในการกลับเข้าสู่สังคมและภูมิสำเนาถือว่ามีสำคัญไม่น้อย เพราะการที่ผู้ต้องขังหญิงเข้าไปในราชทัณฑ์หรือเรือนจำเป็นเวลานานการจะกลับมาใช้ชีวิตในสังคมอาจไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้ต้องขังหญิง และการเตรียมพร้อมก่อนการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงก็เพื่อให้แน่ใจว่าการกลับเข้าสู่สังคมของผู้ต้องขังหญิงนั้นประสบความสำเร็จและไม่ให้กลับมาทำความผิดซ้ำอีก

ซึ่งในประเทศไทยได้มีโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงก่อนกลับเข้าสู่สังคม เช่น การส่งเสริมอาชีพ ฝึกอบรม แต่ไม่ได้มีการติดตามและประเมินผลหรือสร้างจิตสำนึกแก่สังคมในการให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิด อีกทั้งการเตรียมความพร้อมดังกล่าวไม่มีการจัดตั้งครบทุกเรือนจำ มีเพียงศูนย์เตรียมการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงที่เรือนจำชั่วคราวแควน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทยหญิง (ภาวิณี ชัยพล.2558:95)

ข้อกำหนดกรุงเทพได้มีการกำหนดแผนการปล่อยตัวผู้ต้องขังหญิงและต้องมีการเสนอทางเลือกที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังหญิง รวมไปถึงการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในครอบครัวให้กลับคืนมา และมีการประสานงานไปยังหน่วยงานชุมชนท้องถิ่นว่าต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือทางด้านจิตใจและไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ต้องขังหญิง (ภาวิณี ชัยพล.2558:94)

ดังนั้นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 เพื่อความเสมอภาคกับผู้ต้องขังหญิงในการใช้ชีวิตในสังคมหลังจากพ้นโทษเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตเทียบเท่ากับบุคคลทั่วไปในสังคม

5.ผู้ต้องขังหญิงหญิงที่ตั้งครรภ์และผู้ต้องขังหญิงที่มีบุตรติด

ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์และผู้ต้องขังหญิงที่มีบุตรติดโดยปกติแล้วจะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัยและเด็กที่เป็นบุตรติดมากับผู้ต้องขังหญิงจะต้องไม่ได้รับการปฏิบัติเสมือนผู้ต้องขังหญิง

แต่ในประเทศไทยสภาพทัศนสถานในปัจจุบันยังไม่มีการจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับการเลี้ยงดูบุตรในเรือนจำและมีการกำหนดอายุของเด็กในการอยู่ร่วมกับมารดาในทัศนสถานซึ่งต้องมีอายุไม่เกิน 16 ปี

ซึ่งต่างจากข้อกำหนดกรุงเทพที่พิจารณาถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กที่ต้องพลัดพรากจากมารดา มากกว่าการกำหนดอายุที่เป็นตัวเลข

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าควรผลักดันให้ข้อกำหนดกรุงเทพเป็นหมวดหนึ่งในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ไว้เป็นการเฉพาะก็จะส่งผลให้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์เป็นที่ยอมรับของสากล และเพื่อพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์ให้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังหญิง

บรรณานุกรม

- ทัศนสถานหญิง. (2552). การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับผู้ต้องขัง. ม.ป.ท. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2563 จาก <http://www.femalekorat.com/index.php/114.html>
- ทีมข่าวประชา-ณัฐกร. (2562). ทัศนสถานสงขลาหญิงสงขลาได้เปิดการฝึกอบรมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย. สงขลา : สำนักข่าวประชา-ณัฐกร. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2563, จาก <https://news.gimyong.com/article/12566?>
- ทีมข่าวอิศรา. (2558). เปิดเบื้องหลังนักโทษจลาจลคุกสงขลาจับตาเรือนจำกลางคุรุุ่น. กรุงเทพฯ : สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/39130-prison_39130.html
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). 5 ก้าวอย่างเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ : ไทยรัฐ. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/content/663047>
- ธีรยุทธ ปักษา, วิสิษฐ เขาทอง และธนากร โกมลวานิช. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังกรณีเรือนจำกลางสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ปาณิตา กัณสุทธิ์. (2557). สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขัง. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยบูรพาบัณฑิตย.
- ภาวิณี ชัยพล. (2558). กฎหมายบังคับโทษศึกษาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงตามข้อกำหนดกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. นครบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. (2562). TJลงพื้นที่ประเมินผลเรือนจำภาคใต้ส่งเสริมสิทธิผู้ต้องขังตามข้อกำหนดกรุงเทพ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <https://www.tijthailand.org/th/highlight/detail/ibr>